

„**Rovné a krásné náměstí, parkem a hudebním pavilonem ozdobené, má 82 arů a 74 m². Kolem stojí v rovných řadách pěkné domy,**“ popisuje Čeněk Kramoliš v jedné ze svých knížek rožnovské náměstí. Na začátku 19. stol. měl Rožnov vesměs dřevěné domy, jen na náměstí stály čtyři zděné se zděným podloubím. Dřevěné domy měly podsínek a štíty obrácené k náměstí. V té době stály na náměstí dvě mandlovny: Janíkova a společnosti tkalců. Stál tu hudební pavilon Gloriet od roku 1871, kde vyhrávala lázeňská hudba.

Náměstí zdobí dvě barokní sochy. Z roku 1722 je to socha sv. Jana Nepomuckého, postavena nákladem měšťana Václava Kvinty, a socha sv. Floriana na protějším rohu náměstí, postavena (1764) nákladem obce. Dominantou náměstí byla socha T. G. Masaryka. První sochu, sedící postavu, vytvořil akad. sochař Rudolf Saudek, odhalena byla roku 1936. Za okupace byla údajně zničena. Proslýchalo se, že sochu ukryl tehdejší starosta Miroslav Tkadlec, místo úkrytu nikomu nesvěděl a s tímto tajemstvím zahynul v Osvětimi. Autorem druhé sochy T. G. M. v podobě stojící postavy byl akad. sochař Antonín Chromek. Odhalena byla v roce 1950, odstraněna 6. 11. 1959 a zničena lidovými milicemi. Prázdný podstavec dlouhá léta zdobil jehlan s rudou pěticípou hvězdou na špičce. Třetí socha T. G. M. byla kopií předchozí. Tvůrcem v roce 1968 byl opět A. Chromek, ale v důsledku srpnových událostí k odhalení nedošlo. To se uskutečnilo až 6. 3. 1990.

V průběhu staletí bylo náměstí svědkem celé řady různých historických událostí. Za selských bouří (1751) vyslal krajský hejtman Závaš do Rožnova 612 koňáků a 30 portášů, zajali 9 Rožňovanů a 12 „dědinských“. Odvedli je nejprve do krásenského vězení, potom na Špilberk, kde jich většina v důsledku týrání zemřela ještě před vynesemím rozsudku.

O Velikonočním pondělí roku 1848 mělo být veřejné cvičení na Láni. Garda vyšla z radnice s hudbou, kterou řídil Habakuk Janík. Když garda míjela na rohu náměstí kočár s chotí pana vrchního z Krásna, vzdal jí velitel Čeněk Janík šavlí čest. Avšak madame Stögrová se domnívala, že ji chce probodnout, a omdlela. Hudbou vystrašení koně se vzpínali. Při vyšetřování vyvážl komandant gardy bez pohromy, nemohl být potrestán, že vzdával čest. Ale kapelník Habakuk byl arestován, protože měl hudbu zastavit, když milostivá paní jela. I jiné slavnosti se na městském rynku odehrávaly. Rožňova se dotkla i válečná léta z dob I. a II. světové války. V květnu 1945 prošla Rožnovem válečná fronta. Během dramatických 42 hodin bojů zahynulo 17 rožnovských občanů. Pražské jaro 1968 nenechalo bez odezvy ani rožnovské náměstí, které se stalo svědkem i událostí v listopadu 1989.

Technický pokrok začal v Rožnově v srpnu 1873, kdy bylo zavedeno osvětlení náměstí a ulic, petrolejové lampy byly připevněny na zdi domů nebo v ulicích na sloupy.

1879 položena dlažba na náměstí podél domů (tratuár)

1922 zavedena elektřina z elektrárny Jana Kantorka na Dolní Bečvě

1927 zavedena autobusová doprava

1929 vybudován vodovod a kanalizace v části náměstí

1996 začala generální rekonstrukce náměstí, renovovaly se domy, chodníky se rozšířily pro předzahrádky, byly vysazeny stromy.

Rekonstrukce náměstí byla dokončena v roce 1997, kdy si Rožňov připomínal 730 let od první písemné zmínky.

Každý z domů na náměstí by mohl vyprávět vlastní historii. Jejich umístění se po staletí příliš nezměnilo, někdy ani účel, kterému sloužily. V přízemí byla obvykle provozována živnost, obchod nebo sloužilo restauračnímu účelu, patro bylo určeno k bydlení.

Exkurzi po významnějších měšťanských domech začneme na **východní straně** náměstí budovou městského úřadu. Roku 1863 tu Medard Janík postavil hotel Medard s 15 pokoji. Když později zbankrotoval, koupila v roce 1881 dům obec. Nejprve tu byl Obecní dům s č. 128, kde bydlel obecní sluha Adolf Pavlát s rodinou. Za domem byla šatlavá-věznice, kde si odpykávali trest drobní zlodějíčci nebo výtržníci z hospodských rvaček. O vězně se starali manželé Halamičkoví z Hážovic. Rožnovskou šatlavu okusil také písmák František Malěř z Hutiska za údajné pobuřování lidí proti vládě. Chleba tam bylo víc než doma, za nařezání a naštipání dřeva milostpaní správcová ještě

přikrojila. Když věznici opouštěl, řekl mu správce: „Teď, Franto, hybaj zpátky do té bídy!“

V 50. až 60. letech bylo v budově umístěno více institucí: místní národní výbor, poštovní úřad v přízemí (1920 až 1969). V patře bylo státní notářství, advokátní poradna, pobočka okresního soudu, pobočka státní spořitelny, bývala tu i veřejná městská knihovna.

Za pozornost stojí dům č. 133, který postavil v roce 1871 poštovní mistr Martin Bill, bývala v něm až do roku 1920 stará pošta. Vedlejší dům, č. 134, postavil (1852) Hynek Tkadlec. Byl to dům rožnovského

na jedno poschodí a sloužil jako Panský šenk. Měl 18 pokojů, jídelnu, kuchyň, výčep, kinosál, divadelní sál. Konaly se zde bály, koncerty, hrálo se divadlo. Při osvobození Rožnova v květnu 1945 hotel vyhořel. Po zbourání zbytku zdi tu zůstala velká proluka. V 70. letech tu byl postaven malý bufet „Včelínek“.

Východní stranu náměstí uzavírá dům č. 139, postavený Josefem Majerem v roce 1860.

Na **severní straně** náměstí zprava stály od roku 1859 tři zděné domy Lesní správy. Dva poslední domy byly zbourány, uvolněný prostor po několik let sloužil jako městská tržnice. Nyní tu stojí polyfunkční dům (č. 167), v jehož přízemí je drogerie TETA. V domě č. 168 bylo řeznictví pana Jaška, z levé strany byl průchod k hotelu Elzer (dnes AGH). Dále v řadě je dům č. 169, který patřil krejčímu Paprskářovi a panu Starůstkovi. V přízemí byly naproti sobě dva malé obchůdky. Na místě dnešního domu č. 171, kde je Bistro a Cukrárna u Saliho, stávaly dvě dřevěné chalupy, obě s podsínkem a štítem do náměstí. Byla to chalupa Šimurdova a Billova, která je od roku 1924 ve Valašském muzeu. Za Šimurdovou chalupou stála další dřevěnice Floriána Žingora. Byl to jeden z mála mužů, který se zabýval vyšíváním kordulek a jiných částí valašského kroje. Na místě těchto chalup postavil František Majer zděný dům pro svou dceru Elišku Svačinovou. Na levém rohu této strany náměstí stávala původně dřevěná chalupa Michala Janíka, která vyhořela roku 1860. V devadesátých letech zde postavil zděný dům učitel Antonín Molitor. Vzhled domu i jeho využití se během let několikrát změnilo. Známa byla Šilarova cukrárna, později vinárna, kavárna. Dlouhá léta tu byla spořitelna.

PRAMENY

KRAMOLIŠ, Čeněk: Z kroniky města Rožnova pod Radhoštěm: obrázek města a života v něm dle starých listin. Město Rožnov pod Radhoštěm, 1920.

KRAMOLIŠ, Čeněk: Ročenka města Rožnova pod Radh. a osad v okrese. Městská spořitelna, Moravské Budějovice, 1931.

DEÁKOVÁ, Jindřiška: Můj Rožnov. Městská knihovna Rožnov pod Radhoštěm, Edice Milé tisky, Svazek č. 2, 2011.

OTEVŘELOVÁ, Věra: Rožnovský rynek. Městská knihovna Rožnov pod Radhoštěm, Edice Milé tisky, Svazek č. 3, 2012.

Městská knihovna
Rožnov pod Radhoštěm

Text sestavili Miroslava Baštánová a Richard Sobotka, členové tvůrčí skupiny seniorů „Město v mé paměti“ při Městské knihovně v Rožnově pod Radhoštěm.

Vydala Městská knihovna Rožnov pod Radhoštěm, příspěvková organizace, Bezručova 519, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm, tel.: 571 654 747, 777 808 695, e-mail: knihovna@knir.cz, http://www.knir.cz

Grafická úprava Jakub Sobotka
Foto archiv autorů a Facebook Rožnov - historické fotografie

Náklad 250ks

Třetí přepracované vydání
Rožnov pod Radhoštěm 2020
ISBN: 978-80-87334-43-0

První dům **západní strany** náměstí z pravé strany, dnešní trafika, měl různé majitele. Pamětníci si určitě vzpomínají na obchod Kopeckých, první samoobsluhu s vedoucím Jarmilem Halamičkem a později obchod se zeleninou manželů Herlingerových.

Na místě dnešní Tescomy stála původně dřevěná Vaškova hospoda (od r. 1928 ve Valašském muzeu). Nynější zděný dům č. 176 sloužil jako cestovní kancelář, holičství a kadeřnictví, Tobolova hospoda, závodní jídelna, IDA. Dům vlevo, č. 177, postavil v roce 1880 učitel Cyril Kašík. Bylo tu a stále je papírnictví. Vedlejší dům patřil Ferdinandu Hanákovi, krejčímu a obchodníkovi. Prodáválo se tu „střížní zboží“ a hračky, které i dnes zdobí výlohu obchodu. Dnešní obchod s elektrozařadím, č. 180, postavil (1872) Martin Baroš, obchodník s plátnem a mušelinem. Byl tu hostinec, oblíbený u lázeňských hostů. Hospoda (později vinárna a lahůdkářství) byla proslavena za majitele Františka Bažanta. Před rokem 1990 tu byla prodejna knih pod vedením známého rožnovského knihkupce pana Hambálka. Sousední dům, č. 181, postavil v roce 1882 lékař František Koblovský. Byla tu drogerie, patřila později panu Novotnému, a drogerie je tu dosud. Před drogerií stávala u cesty malá benzinová stanice, jako jediná na náměstí. Na dvou sousedních

číslech, 182 a 183, postavil v roce 1871 Rudolf Bill dům. Střídaly se tady různé obchůdky. Potraviný, cukrárna, obuv i hodinářství. Nyní zde Billbar a obuv Stival. Na levém rohu této strany náměstí stávala až do druhé poloviny 20. stol. poslední dřevěná chalupa Žingorova s č. 186. Bývala tu prodejna skla a porcelánu. Nově postavená budova byla během let několikrát rekonstruována do dnešní podoby.

a šicími stroji a později květinářství. Ve vedlejším domě č. 38 bylo železářství Bohumíra Kramoliše, poté pana Kristka. Původní dům, ještě dřevěný, patřil měšťanu Martinu Michnovi, jednomu z vůdců selských bouří v letech 1750.

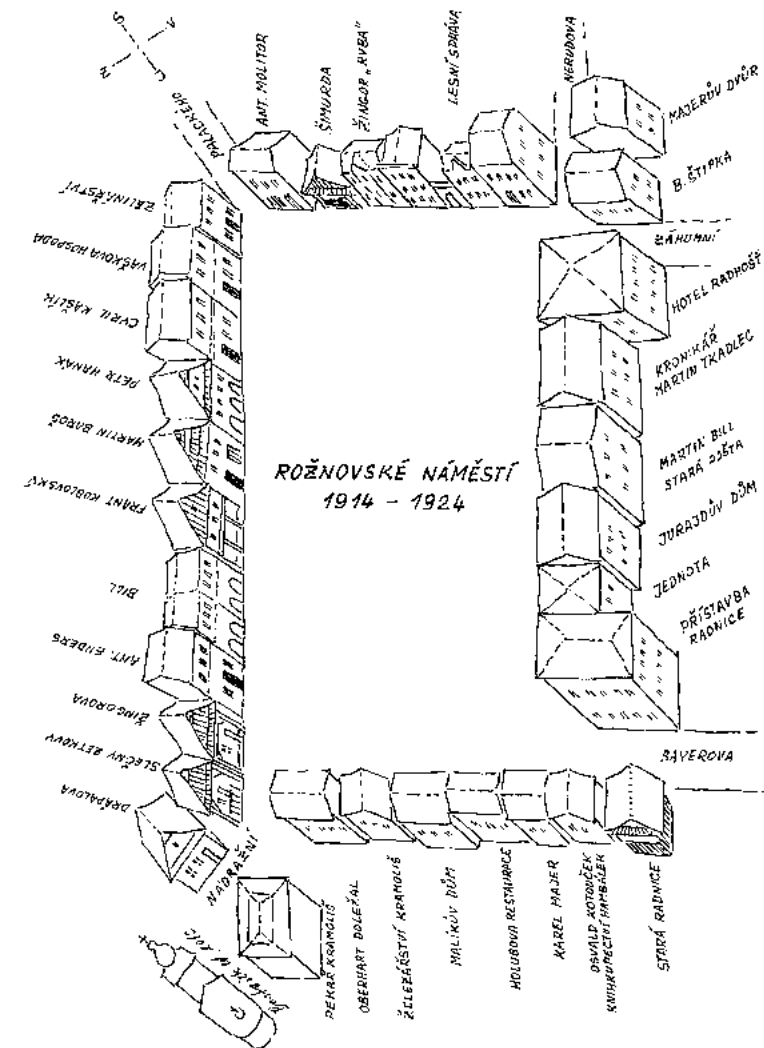
Na místě dalších dvou prodejen bývala Živnostenská záložna, později řeznictví pana Molitora. Byla zde pak i Korbelova hospoda, která měla v přední části ubytovnu, ta potom sloužila jako bufet a prodejna polotovarů. Dům č. 39 postavil v roce 1839 Michal Janík, údajně to byl první zděný dům v Rožnově, „o němž byl záznam učiněn“. Vedle byla zahradní Holubova restaurace a Holubův dům č. 40.

Posledním objektem jižní strany je supermarket Albert. V těchto místech stály dva zděné domy. Dům Osvalda Kotoučka, knihkupce, později tu bylo Hambálkovo knihkupectví. Druhý dům patřil hostinskému a řezníkovi Karlu Majerovi. Bývala tu prodejna novin, čistírna, opravná punčoch aj. Oba domy byly zbourány v roce 1969 a nově postavený velkoobchod Rozina. Můžeme ho vidět ve filmu Metráček, který se natáčel v Rožnově. V současnosti je to Albert.

Vlevo od Kotoučkova domu stávala stará dřevěná radnice z roku 1773, která byla převezena v roce 1924 do Valašského muzea.

Na rožnovském náměstí se konaly tradiční jarmarky a každou sobotu se na velkém trhu scházelo mnoho lidí. Vyhrávala muzika Rožnovanka, koupit se tu dalo kdeso. U sochy sv. Floriána bylo k dostání máslo, vejce, tvaroh i domácí drůbež, v létě pak hafery, maliny, lesní jahody, ostružiny i hřibky. Pod borovicemi měli své místo metláři z Bystřice a ze Zubří. U sochy sv. Jana Nepomuckého prodávala paní Solanská hliněné zboží, džbánky, plechové hrnce, kastrolky. K máni byly hrábě, metly, petrolej, Kramolišova keramika. Náměstí sloužilo též jako autobusové nádraží jak do místních částí, tak také do vzdálenějších obcí.

Procházka po rožnovském náměstí určitě potěší srdce všech.

Malá procházka po rožnovském náměstí

Městská knihovna
Rožnov pod Radhoštěm

MĚSTO V MÉ PAMĚTI